מ ש ה   ק ו ל ב א ק

נייע לידער

פארלאג קולטור-ליגע / ווארשע

משה קולבאַק

נייע לידער

246

פאַרלאַג „קולטור־ליגע“ וואַרשע

געדרוקט אין צוויי טויזנט עקז.
זעצעריי — פארביארזש און גרינבערג.
דרוקעריי — „די וועלט“ ווארשע
1922
Printed in Poland

לידער

איך בין אַ בחור אַ הולטיי...

איך בין אַ בחור אַ הולטיי
האָב איך מיר אַ שטעקן,
טריי־ריי־ריי, טריי־ריי־ריי
כ'שפּאַן אין אַלדע עקן.

קום איך צו אַ קרעטשמע צו
קלאַפּ איך אָן אין טויער,
„ווער ביסטו? ווער ביסטו?"
ענטפער איך: אַ גייער.

— לייַדיקגייער אַזוי פּדי!
חוצפּהניק פאַרשייטער...
טרי־לי־לי, טרי־לי־לי
און איך גיי מיר ווייטער.

קום איך צו אַ ברונים צו
כ'טרינק זיך אָן מיט וואַסער,
שטיי איך אין דעם מאָרגן־גרוי,
ווי אַ האָן אַ נאַסער...

פאָרט אַ פויערל פאַרביי:
„טצאָ טשיבאַטש נאַ סוועטשיע?"
ווייס איך נישט און טו אַ בריי:
סוועטשיע?—פּעטשע מעטשע...

אַ לבנה־נאַכט

אין ווייטער שטילקייט שווימט די מלכּה־שבא,
עס פינקלען אין דער נאַכט דער קילער אירע שלייערן—
חלומות פון דעם הימל־בלאָ...

און אָפּגעלאָשענע לבנה־ליכט
טריפט זאַפטיק־קיל
אויף יעדן דערפעלע, וואָס דרעמלט אינדערשטיל...

און ס'רירט זיך אום אַ ווייכער שטראַל,
וואָס בינדט צונויף:
דאָס הינדעלע אין הויף,
דאָס פישעלע אין זיין געוועסער,
און ס'ווייסע לעמעלע אין שטאַל — — —

אין ווייטער שטילקייט שווימט די מלכּה־שבא
פון אירע ציטערדיקע מירמל־שלעסער...

אין אַ יאַדלאָוון וואַלד...

שטיל. ווו עס פינטלט רויט
אַ פּאָזעמקע...
און ווו עס קלעטערט שטילערהייט
אַ ווערעמל
אין דעם צונויפגעגעם פון צווייג צו צווייג
די קנאָכיקע,
אין דעם געפלעכט פון שטאַם און וואָרצלען
מאָכיקע...
און טיף איז די געדיכטעניש די האָריקע,
די פעטערדיקע —
עס איז אַ קוועלעניש אַ מיכאָמאָריקע
ביי די קאָרטשעס
די גרינבערדיקע...
און ווו עס טוט אַ שויבּק
אַ גרעזל צו אַ גרעזל,
אַ קלונג,
אַ פּלושק
אַ מילדער קוועלכעלע,
און ווו עס טוט אַ שפּרונג
אַ בידנער העזל,—
אַ קער דאָס גרויע פעלכעלע
דורך פּאַפּאָרטניק,
אין קאַלטער קראָפּעווע,
אויף אַלטער פוילעניש...
און שטיל,
און קיל
הילכט אָפּ אין וואַלד
דאָס בלוי-פאַרהוילעניש...

די הייל

ס'איז ווי פאַראַן אַ בידנער, ווילדער ווינקל,
דאָרט קלאָגן פויגלען און עס שטראָמען קוואַלן אויפן ליים,
זיי קוועלן שטיל אַרויס — אַ שטראָם, אַ ריר זיך און אַ פינקל...
דאָרט רוישט דער הימל און עס בושעוועט אַ וואַלד געהיים.

איך האָב זיך צוגעהערט צום וויסטן עלנט פונם געגנט;
א רויטלעך מאָך פאַרוואַקסט די שווער צעלייגטע היגלען,
עס קרעכצן יאָדלעס אָנגעפּעלצט מיט האָריק-האַרטע צווייגן,
ווי גרויסע פויגלען, גרויע, מיט פאַרדאַרטע פליגלען:
„מיר האָבן זיך מיט אַלץ שוין אָפּגעזעגנט, אָפּגעזעגנט"...
איך האָב דערהערט דעם ווי פון זייער שווייגן.

אַראָפּהאַנגען פון בערג און גרינלעך-פייכטע שטיינער
אין נאַסקייט ליגן אויפן גאַנצן גוף און טראַכטן,
אַז ס'איז דער הימל שיין און ווייטער קיינער, קיינער,
אַז ס'קריכן אום אויף זייער קאַרק נאָר טרוקענע לישייעס,
אַז הינטן, דאָרט אין מעריב, שטאַרבן די פאַרנאַכטן,
ווי ס'שטאַרבן פון אַ קויל אין אַלטן וואַלד די חיות.

אויף די בערג בין איך געקראָכן. כ'האָב מיט קרומע פינגער
צעמורשטשעט דערנער, שטיינדלעך שוואַכינקע ווי קויל,
דער נעפּל האָט געפּאַריעט פון אַ יעדער הייל און גראָבן,
כ'האָב אויסגעשריען: הערט, כ'בין אייער זינגער!
עס האָבן זיך צעקלאָגט אין וואַלד די ראָבן,
„דו נאַריש-טראָפּ!" האָט אויסגעברומט אַ הייל.

אַ הייל האָט צווישן בערג פון דורות-לאַנג געשלאָפן;
עס האָט פאַרשטיקט פון איר אַרויסגעווייִנט דער ווינט,
איר פייכטע פוסטקייט, ווי אַ וווּנד, איז גרוי געלעגן אָפן...
ביינאַכט האָט אומגעשוועבט דער פייף פון אירע שלאַנגען;
עס שווימען דאָרט, ווי נאָדלען, גרינע, גליענדע געזאַנגען...
דאָרט שטעכן דורך די ליפּט די זיפצן פון אַ קינד...

ביינאַכט. די שווערע כמאַרעס קריצן ווי מיט טויטע ציינער,
איך בין אַראָפּגעקראָכן שטילערהייט אין גראָבן,
גרויס און פינסטער. ס׳פינקלען אין דער נאַכט די שטיינער...
איך האָב דעם קאָפּ אַריינגעשטעקט אין הייל. געזען... דערזען — —
ס׳האָט מיר אַ קער געטאָן דאָס האַרץ אַ טעמפּער ברען:
„עס דאַרף די הייל מיך האָבן !..״

די בליצן האָבן דעמבעס טיף אין וואַלד געשפּאָלטן...
ס׳האָט ווילד געקלונגען יעדער אומגעריכטער שפּרונג
פון בליץ צו בליץ. כ׳האָב צוגעמאַכט די אויגן.
כ׳האָב בלינד געגלעט די הייל, געגלעט איר און געשאָלטן,
זי האָט געעטעמט הייס און מיך פאַרקרעמפּט געצויגן
אין איר שלונג.

און צווישן מענטשן, אַז אַ מענטש אַ שטילער קומט פאַרבערענגען,
וואָס איז אין דעם פאַראַן ?
דער מענטש וועט סיי ווי סיי זיך איינמאָל נאָר אויפהענגען,
דערווייל איז אייער שניפּס, מיין פריינט, נישט צערטלעך אויסגעבונדן,
בלייבט רויק... ווערמענס מאַרק ווערט איצטער אָנגעצונדן ?!..
שרייט נישט, יונגערמאַן — —

אייביק, אייביק...

אייביק, אייביק וועבן זיך די קלאַנגען און די פאַרבן
אין אַ געזאַנג פון ווערן און נישט ווערן,
און אייביק לייכטן צו די קאַלטע שטערן...

ווו ס'איז נאָר אַמאָל אַ מענטש געשטאַנען
וואַלגערט זיך אין שטויב אַרום אַ שאַרבן —
די געטער שטאַרבן נישט און מענטשן שטאַרבן!

אַן אָטעם הויבט זיך אויפעט צו די הימלען
און אויף די שטערן ווערט ער אויסגעגאַנגען;
און אייביק וועבן זיך די פאַרבן און די קלאַנגען...

עס איז אַ שמייכל שטיל די וועלט אַריבער
אין טאָג פון דעם געבוירן —
צעפינקלט האָט זיך ערד און הימל אין אַ חלום פון קאָלירן...

אייביק, אייביק וועבן זיך די קלאַנגען און די פאַרבן
אין אַ געזאַנג פון ווערן און נישט ווערן,
און אייביק לייכטן צו די קאַלטע שטערן...

העגגט אַרויס די שוואַרצע פאָנעז...

העגגט ארויס די שווארצע פאָנען!
העי, טוט א נעם די האמערס, די קאָוואדלעס און די העק,
ארויס צום טויט, מיליאָנען!

אין חשכניש פארגאסן, שטום, פארשצעמעטע אין ווי,
ארויס אויף שטעט און פעלדער,
שטום!
שטום!
שטום!
זאל ברענען טיף אין הארצן דער געשריי,
ווי שרפות אין פארוואקסנע וועלדער...

העגגט ארויס די שווארצע פאָנען!
שווייגט, ווי שטיקער ערד פון שטורעמס אויסגעריסענע
און זאָל די שטומקייט מאָנען...

ארויס צום טויט, מיליאנען!..

שטומקייט

וואס וועט ריידן די שטומקייט, ווען כ׳בלייב מיט איר איינער אליין —
איך שטרענג זיך אָן ציטריק אינגאנצן און כ׳וויל כאטש איר דופק
דערשפירן,
זי עטעמט פארטייעטערהייט פון דער טיף, ווי א מאָכיקער שטיין;
ווי א טונקעלער חלל, וואס גליווערט אהינטער באַשלאגענע טירן,
און לויערט א דריקנדע לאַסט פון דער ברוסט, ניט געלעבט און ניט טויט,
ווי א נאַכט, וואס ווארט אָפּעט דעם שיין פון פארנאכטיקן רויט...

שטומקייט. כ׳זיץ פינסטער אליין אין מיין צימער געליימט פון דיין יאָך,
עס דרעמלט אין ווינקל אַן אלטער ראָיאַל מיט א פוסטקייט א קילער אין גוף,
די שיינענדע קלאַווישן פּאָרן זיך קאלט, ווי די טעג און די נעכט אין
דער וואָך —
נגונים געחלומטע־קוים און נאך ניט געבוירענע היטן זיי אויף.
א רויקע בלאסקייט שיינט אָפּ פון די שווערע און טונקעלע שטאָרן —
כ׳זיץ פינסטער־אליין. מיין אנהויב איז לאנג מיטן חשך צוזאמענגעגאסן,
מיין סוף האט ביי מיר זיך אין ברוסט, ווי א לויטערער טאג אויסגעלאשן,
און איך בין פון עפּעס א שטומקייט א גרויסער געבארן געווארן...

כ׳וואלט אויסהאקן כאָטש פון דער שטומקייט אַן איינציקן פונק,
אז אין הארץ זאל אַ גלי טאָן דער ניגון פון פאָרן געבארן...
ס׳זאל פלוצלינג א לייכט טאָן פון טיפקייט א גליענדער ווונק,
פון דעם אורגאט, וואס איז אויסגעלאשן געוואָרן.
כ׳זאל זיין אויף א רגע אזוי, ווי דער קנאַכפּיקער בוים אינדערפרי,
וואס טרייסלט אראָפּ מיט א פרייד זיינע נעכט פון די צווייגן,
אזוי ווי די הונגריקע חיה אין וואלד מיט א מויל א פארבלוטיקטן שווייגן,
און קלאגן, ווי זי, און שטומען, ווי זי.

א ליד צו רוסלאנד...

הענט — אפּגעלאשענע פון מיט,
אויסגעשטרעקט, ווי אפּגעקראכענע, געליימטע שלאַנגען...
אויפן הימל — הענט פארגאסענע מיט בלוט!
עס עפנען זיך די פינגער קוים, קוים,
הונגעריקע פון פאַרהלשטע פאַרלאנגען
און הענגען, ווי הרוגים, אויפן הימל־זוים...

הענט, אויסגעקרימטע הענט!
מיט הארטע אָדערן אדורכגעצויגן;
מגושמדיק פון שטעכעדיקן האָר
און ביינערדיק פארקרעמפּטע אויסגעבויגן,
איר בעט, איר טאַפּט אין פינסטערניש, איר ווערט געוואָר — —
עס שצעמען זיך צונויף א קליאַמער צו א קליאַמער —
הענט, וואס האבן אויסגעגאסן זייער פייער דורכן האמער...

העי, ארבעטס־פויסטן — מלכים פון דערוואַכן,
איר האָט אין אלטע וועלדער, ווי א שטורעם אויסגעבראָכן,
עס האבן בלוי געבליצט די זעגן,
און ס'האבן העק, ווי דונערן געקלונגען,
און אייער שווייס געוועזן איז דער רעגן...

אין שענק

עס זיצן א חברה הוליאַקעס געפּראַפּט אין א שענק,
צעשויבערט די שווארצע טשופּרינעס,
און שווערע, צעזעצט און צעלייגט אויף די דעמבענע בענק,
עס זיצן און טרינקען א חברה הוליאַקעס אין שענק...

איינער פארקאַשערט די אַרבל און טוט זיך א שלאָג אינם הארצן:
—עס זיצט דארט א וואָרעם און נאָגט...
און אייגער הויבט אויפעט דעם ליימענעם קוביק און זאגט:
—איך האב אויף די פעלדער פון רוסלאנד געגעכטיקט,
איך האב אויף די עלנדסטע וועגן געטאָגט,
אָ, זאג מיר, ווו קאָן מען באגראָבן א מת,
א פאררויכערטן לעבן, וואס שלעפט זיך און קלאגט...
און איינער א הויכער, א גרינער האט ליבלעך געשמייכלט:
—כ'האב גארנישט פארלארן, מיין פריינט,
און כ'האב גארנישט פארמאגט...

אין ווינקל אליין ביי א טיש איז א גייער געזעסן,
געשוויגן, געשאָקלט זיך קוים און געמורמלט אָן ווערטער:
אָ, זאגט מיר, ווער האט מיך אין ערגעץ א שענקל פארגעסן,
כ'דארף זיצן ביים ליידיקן טיש נאָר איך ווייס ניט צוואָס,
מסתמא גייט אום מיין באוואָרער אין אנדערע ערטער,
מסתמא בין איך דא א שאטן—פארלארן פון זיין באלעבאָס...
לחיים!
א חברה הולטייעס פארטרינקען דאס ביסעלע צייט,
לחיים!
שכורים פאריאגט און פארטריבן פון גאט און פון לייט,
לחיים!

א מיידל מיט שיינענדע ווייסלען איז צו שטילערהייט צו דעם פענסטער,
און שוויגעווודיק-טעמפּ האבן אלע די צורות צו איר אפגעווענדט.

נאר פלוצלינג האט ס׳מיידל געטאן א געשריי און פארבראכן די הענט:
—דארט שטייט א פארגעסענער מענטש ביי דעם ענד פונם ווייט,
די ערד, ווי א נעפל, ליגט גרוי הינטער אים, הינטער אים — — —
ער האט זיך אליין דורכגעגנבעט אהין,
זיך אליין אויסגעקייטלט פון צייט,
איצטער הערט ער, דער מענטש, יענעם הילכיקן, קאלטן געשאַל
פון דער אייביקער, קלאָגעוודיק־גרויזאַמער שטים
אין אַל...

געליימט איז געבליבן דער עולם פון עפּעס א שרעק,
אין טונקעלן שענק איז מען שטום ביי די טישן געזעסן אַ פלעק לעם אַ פלעק...
עס האט נאר דאס מיידל געוויינט אינדערשטיל און געבראכן די הענט,
אין חשכניש האבן די וייסלען, די ווייסע געברענט,
ווי גלי־ווערים ברענען ביינאכט צווישן טרוקענעם גראז...
און עמעצער האט זי געקושט — אַ פארשוין מיט א גומענעם נאַז.

אַ באַל...

מנת, מגנה תקל ופרסין

עס קלינגען באַלויכטענע זאַלן
און ס'קלאָגט דער אָרקעסטער — — —
די פויקן פאַרטויבן דעם טיפן געוויין פון די פידלען,
עס גראָבן די בעסער, ווי אַלטע קברנים מיט פינסטערע רידלען,
עס לאַכן קלאַרנעטן,
עס פלוידערט דער צימבל,
עס שרייען די מעשענע טעלער
און ס'טאַנצן שטייף-רעקיגע הערן, ווייס-זיידענע דאַמען,
העל, העלער און העלער...
און ס'מישן זיך דאָרשטיק צוזאַמען
שוואַרץ-פלאַמיקע וואָנצן און ציינדלעך צעבליצטע,
געגלעקלטע לאָקן,
די שניפּסן, די שיכלעך געשניצטע
די בליציקע בליקן
און זאָקן...
און שטום אין דעם הערצער-געצאַפּל
פאַרטרונקען
עס טוליען זיך נענטער די קניען
אַלץ נענטער, און שפּריצן מיט פונקען...

און פייער לאָזט אויסעט אַ יעדער שוואַרצאַפּל
און ס'ציטערן, ציטערן וויען...
נאָר פּלוצלינג אַ ווילינאָנטשעל טוט אַ קלאָג אין אָרקעסטער...
ווי ס'טוט ווען אַ קלאָג אין אַ וואַלד פון פאַרגעסענע נעסטער...
און בלוטיק די האַלבע לבנה טריפט דורך אין די פענסטער.
עס ווייזט זיך אַ האַנט —
אַ האַנט אַ צעקרימטע פון אַרבעט, פאַרשמידט אין אַ קייט
לייגט אַויסעט די אותיות פון בלוט אויפן וואַנט:
— טויט!..

און ס'טאַנצן שטייף־רעקיגע הערן, ווייס־זיידענע דאַמען
העל, העלער און העלער,
עס שרייען די מעשענע טעלער,
עס לאַכן קלאַרנעטן,
עס פלוידערט דער צימבל,
די פויקן פאַרטויבן דעם טיפן געוויין פון די פידלען,
און ס'גראָבן די בעסער, ווי אַלטע קברנים מיט פינסטערע רידלען...

געשרייען

צום הימל גייט אויף ביידערנאַכט אַ געשריי:
אָ, וואָס טוען מיר, גאָט, אויף דער ערד?!
דער מלאך ביים הייליקן טויער, געבויגט אויפן שווערד,
פאַרברעכט זיינע פליגלען פון וויי.

צום הימל גייט אויף ביידערנאכט אַ געשריי...

צו חצות הושענה רבא ווערט שטיל מיטאַמאל,
די פעלדער פון שטערנדלעך פינקלען אוןווימלען...
דאַן קלאָגט אין דער נאַכט זיין פאַרבאָרגענער קול:
„אָ, וואָס טו איך אַליין אין די הימלען?!"

דערקענטעניש

שווער געלעגן אויף דער ערד
און צוגעזען — — —
כ׳האָב צוגעהערט
די רויע בערג און פליינען פון דאָס ניי.
רויק דרעמלט די נשמה,
וואָס איז שוין אומעטום געווען,
נאָר ס׳טראַכט דער קערפער סיי ווי סיי,
ווי ס׳טראַכט דאָס פעלד;
ווי ביי די טייכן טראַכטן ווערבעס לאָמע
דעם גאַנג פון וועלט.

דו, אַהינטער אַלע טויערן,
וואָס כ׳זע דיך ניט —
דו האָסט אַרומגעהאָנגען פינקלענדיק דיין ווין
מיט שלייערן,
איך צי דיין משא מיט,
און כ׳שטוין
ביים הילך פון דיינע טריט.

עס טרעפט...

עס טרעפט, אַז די וועלט זינגט אַרויס אַ פאַרבאָרגענעם ניגון,
דאַן ווערט אויף אַ רגע געהייליקט דאָס לעבן — — —
עס שווימען אַרויס יענע תּפילות, וואָס ווערן פון יעדן פאַרשוויגן,
אַזוי באַענט, אַזוי איבערגעגעבן...

דאַן גלויבט מען, אַז יעדערנס עלנט איז שווער, איז ניט איבערצוטראָגן,
ס'איז יעדערנס בראָך
אַזוי אוממענטשלעך טיף, אַז מען קאָן נישט, ניט ריידן, ניט קלאָגן,
און דאָך — — —

דאָס ציגעלע...

איך טרייב אַרויס אין פעלד דאָס ווייסע ציגעלע,
זי זאָל זיך פּיטערן אַליין...
דאָס ווייסע ציגעלע, וואָס כ׳האָב איר אָפּגעקויפט
פאַר צוויי גילדוין,
פאַר צוויי גילדוין.

נאָר מיט די לאָנקעס גייט אַוועק, אַוועק דאָס ציגעלע
און כ׳גיי איר נאָך,
אין אַלטע וועלדער, פּוסטע פעלדער בלאָנדזשען מיר
די גאַנצע וואָך,
די גאַנצע וואָך.

און פרייטאָג האַלבן טאָג בלייבט שטיין דאָס ציגעל
גאָר אומגעריכט,
און איך דערזע: העט ווייט איז אויסגעשפּרייט אַ לאַנד
אין בלויער ליכט,
אין בלויער ליכט.

אַ לאַנד — אַ לאַנד,
וווּ אינדן הויערן אויף אַלע בערגעלעך,
וווּ ס׳שלאָפט דער בופלאַקס לעם דעם וויזל-טיר,
אַ לאַנד — אַ לאַנד,
אַ ציטערדיקע, אַ פאַרחלומטע,
וואָס קאָן פאַרלאָרן גיין פון יעדן ריר...

דער טאָג פאַרגייט. דאָס ווייסע ציגעלע ליגט נעבן מיר,
און אויך דאָס ציגעלע וועט באַלד פאַרגיין,
און אויך דאָס ציגעלע, וואָס כ׳האָב עס אָפּגעקויפט
פאַר צוויי גילדוין,
פאַר צוויי גילדוין.

— האָסטו ברויט?

עס האָט געענטפערט שטילערהייט:

„אָ, ליידער, ליידער איצטער ניט...

אַמאָל האָב איך געגעסן אַלץ,

אי קרויט, אי מערעלעך,

אי רעטעכלעך מיט שמאַלץ,

נאָר איצטער ניט"...

— האָסטו קליידער?

טונקל איז געוועזן אין חדר,

זיין פּנים האָט נאָר בלייך אַרויסגעשיינט:

„די הויזן מיינע זעט מען ניט,

אַ מאַנטל ליי איך ביי אַ פריינט"...

— האָסטו ווו אַן אָרט ביינאַכט?

ער האָט זיך אומעטיק צעלאַכט:

„מען נעכטיקט ווו אין היי, אין מעקענע,

אין מאָך, אין האָפּן...

און ווינטער שלאָפט מען אין אַ פּיו־הויז

מיט א שייטל־האָלץ צוקאָפּן."

פאעמען

רייסן

א

ר י י ס ן

אָ, דער זיידע פון קאָבילניק איז אַ ייד אַ פשוטער,
אַ פויער מיט אַ פעלץ און מיט אַ האַק און מיט אַ פערד...
און מיינע זעכצן פעטערס און מיין טאַטע —
יידן פראָסטע, יידן, ווי די שטיקער ערד,
טרייבן פליטן אויף די טייכן, שלעפן קלעצער פון די וועלדער...
און דעם גאַנצן טאָג געהאָרעוועט, ווי כלאָפּעס,
עסט מען וועטשערע פאַרנאַכט צוזאַמען פון איין שיסל,
און מען פאַלט אַנידער אין די בעטן ווי די סנאָפּעס.
דער זיידע, אָ, דער זיידע קלעטערט קוים אַרויפעט אויפן אויוון,
ער איז דער אַלטיטשקער ביים טיש אַנטשלאָפן שוין געוואָרן,
נאָר די פיס — זיי וויסן, פירן זיי אַליין אים אָפּ צום אויוון...
דעם זיידנס גוטע פיס, וואָס דינען אים פון כמה יאָרן...

ב.

מען קאָסיעט היי...

אין פעלד האָט גענומען שוין ציען מיט נעפּלען פון אָסיען...
אַרויס איז דער זיידע פאַרטאָג צום געמויזעכץ דאָס היי אַראָפּקאָסיען,
איז מען ביים שאַריען אויף טאָג שוין געווען בגילופין אַזוי ווי די
אמתע קלעזמער,
מען האָט זיך צעשטעלט זאַלבעאַכצעט, דער זיידע בראש, און אוועק
איז אַ מזמור:
אַ שפּרייז, און אַ קער מיט די פּלייצעס, אַ שווישטש, פּונקט עס טאַנצן
אין זומפּ אַרום בליצן,
פאַר דאָס שטיקעלע ברויט — האָט דער זיידע געזאָגט — מוז מען, קינ-
דערלעך, שוויצן...
און ס'האָבן זיך בלאַנקער די קאָסעס צעפּייפט, די קאַפּאָטעס אַראָפּ, מיט
באַוואַקסענע גלידער,
אַזוי ווי די האָריקע יאָדלעס—אַ טאַטע אַן אַלטער מיט זיבעצן לייבלעכע
ברידער...
עס צופּן די קאָסעס, ס'צעשפּריצט זיך דער טוי און עס פאַלן די גרעזער
אויף גרעזער אַנידער,
אַ פויגעלע זינגט אויף אַ נוס-בוים דערביי, אַז דער זיידע קאָן פּשוט קיין
אָרט ניט געפונען:
„וואָס זאָגסטו דערצו? באַ דיר גאָר אַ קאַנאַריק, אַ חזן, אין מיטן דערינען"...

דאָ נעמט מען זיך טאָטשען די קאָסעס, פאַררויכערט מען, כאַפּט מען
אַ זופּעלע קוואַס פונם קריגל,
דערנאָך שטייט מען אויף מיט אַ קרעכץ... פּאַמאַהיי באָך! אַ קלינג און
עס טוט זיך די קאָסע אַ שפּיגל,
באַווייזט זיך, פאַרשווינדט צווישן גראָז, טוט אַ בלאַנק— אַכצן קאָסעס כסדר!...
און ס'בויגן זיך זיכער די הענט, אָ, עס קנאַקן די שענקלען, און פּעסט
זיצט אַ יעטוועדער גדר — — —

אַזוי ביז דער עולם דערזעט, ווי דער רויטער פּאַרנאַכט לייכט זיך אָפּ
אין די קאָסעס,
טוט חברה אַ שמייכל. מען זעט שוין דעם הערינג דעם ברייטן, דער
באָבעשיס קעז־סאַלטענאָסעס,
דערלאַנגט מען אַ נעם די קאַפּאָטעס, מע גייט, און מע הערט צו די
וואַכטלען, וואָס שרייען,
מע גייט מיט די קאָסעס פאַרלייגט אויף די פּלייצעס, מע קוקט און
מע שווייגט, ווי די שלייען...

ג.

די באָבעשי...

די באָבעשי געווען איז אַ ײדענע אַ צנועה,
אַ מײַסטער פֿון אַ קינדלערקע — אַ קינד צו יעדן פֿרילינג...
און גרינג, און גאָר אָן װײען, פּונקט, װי הינער לײגן אײער
האָט זי געלײגט די צװילינגן — אַ צװילינג נאָך אַ צװילינג.
דרײַ פּעטערס האָט די באָבעשי געבאָרן אויפֿן בוידעם,
צװײ פּעטערס האָט די באָבעשי פֿאַרלאָרן צװישן אײער,
עלף פּעטערס האָט די באָבעשי געבאָרן אויפֿן אויװן,
מײַן טאַטן האָט די באָבעשי געבאָרן אין אַ שײַער...
און דאַן האָט זיך איר מוטערטראַכט אויף אײביק צוגעשלאָסן,
די באָבעשי האָט אָפּגעשענקט פֿאַר אָרעמע די װינדעלעך,
די באָבעשי, די טײַערע, האָט אָפּגעטאָן דאָס איריקע
איז זי אין שטוב אַרומגעגאַנגען,
װי אַ קאַטשקע צװישן הינדעלעך...

ד

מען טרייבט פליטן...

עס האָבן די נעפּלען פאַרווישט און פאַרשמירט אַלע דערפער און וועגן,
אין פעלד טאַפּט מען אָן מיטן וואַרעמען פּנים די קאַלטקייט פון הענגענדן רעגן...
עס ווייזן זיך פלעקן פון ביימער, פון ערגעץ אַ הויף, אַן אַסוויר פון אַ ברונעם
נאָר ס'שווימט עפּעס אָן, עס ווערט ווייס פאַר די אויגן... און אַלץ ווערט
אין נעפּל צערונען,
אַ טרוקענער צוויַיג פאַלט אַראָפּ. עס איז שטיל. אַ פויגל הויבט אָנעט צו קלאָגן:
„ס'קומט אויסעט אין לעבן אַזויפיל אריבערצוטראָגן, אַזויפיל אַריבער-
צוטראָגן"...
די צענדליקער קוועלכעלעך פליעסקענען צווישן די בייטן און מורמלען
און ריידן,
און צווישן די נעפּלען ווייט-ווייט אויפן ניעמאַן דערהערט זיך די שטים
פונם זיידן:

שמוליע, העי, שמוליע,
פאַרפּאַטש דעם הינטן אויף סקאַרוליע!...

דער זיידע קריכט אום מיט אַ באָרד מיט אַ נאַסער און טאַפּט די שוואַרצועס,
די פעטערס אין נעפּל מיט לאַנגע בוסאַקעס מען שפּרייזט אויף די פליטן,
אָט ווערן זיי נעלם. מען הערט נאָר אַרויס פון דער ווייט דעם געשריי-
נעם שמועס,
עס טוען אַ פליעסק אָפּאַטשינעס, אַ גראָב, און דער שטראָם ווערט צעשניטן...
דער נעפּל פילט אויסעט די לייַמיקע ברעגן, נישטאָ—ניט קיין ערד, ניט
קיין וואַסער.
און ווייך איז די געגנט אַזוי, און ממשות—א וואַרעמער אָטעם אַ בלאַסער...
נאָר ס'וויקלט זיך עפּעס... אָט גייען די כלעריי טאָלן און וועלדער
אַריבער,
דאָרט שטייען פאַרוויקלט די הייזער, באַדעקטע ווי מעבל אין גבירישע
שטיבער...
און אָט פלאַצט דאָ אויפעט אַ קלאָרקייט אַ גרינע... ס'ווערט קלערער ביי
זיך אין נשמה...

די זון טוט אַ לייכט. עס באַווייזט זיך דאָס וואַסער און ווערבעס פּאַרוויינטע
און לאָמע,
דער וואַלד האָט זיך בלויז אויסגעוואַשן, איז נאַס, און דער קאָפּ זיינער
פלאַקערט,
און ס'גייט זיך אַ העלקייט ווייט ווייט אויף אַ לאָנקע... אַ פייערל שטייט דאָרט
און אַקערט...

אַ רחבות, אַ פרישקייט פון גראָזיקע לאָנקעס, וואָס שמעקן און פינקלען און
וויינען,
און ס'שווימען נאָך אומעט די שטיקער פון נעפּלען—חלומות פון פעלדער
און פליינען...
און ס'שווימען די פליטן געלאַסן, געלאַסן, פאַרקירעוועון רונד מיט די
ברעגן,
די שטרויענעביידעלעך שטראַלן און פאַריען ארויסעט דעם טוי און דעם רעגן.
דערביי ליגט דער זיידע... ער רויכערט די ליולקע און זשמורעט פון תענוג
די אויגן:
די וואַרעמע ערד האָט זיך גלאַנציק און פעט אַזוי שטאַרק אויסגעצויגן,
צעקעסטלט אין פעלדער, געמויזעכצן, געלבע און העלע און גרינע—
עס גיסט זיך דער דורכזיכטיק-ציטריקער פלאַקס אויף בורשטיניקע שטענ-
געלעך דינע,
די גרינקייט אויף פעלדער-קאַרטאָפל ליגט אָפּגעקילט, מאַט, אויסגעזאָטן...
און ס'שמייכלט די קורצע די ראַזעווע רעטשקע מיט שפּריינקעלעך ווייסע
באַשאָטן—

עס רינען די זאַפטן פון דרערד, אַז אַ שכרות נעמט דורך אַלע גלידער,
עס שפּאַרט זיך אַ לעבן אַ שטומער דורך גרעזער, דורך וואָרצלען און צווייגן,
אַז ס'האַלט מער ניט אויסעט דער זיידע, ער טוט זיך אַ נעם, אָ, ער קאָן
מער ניט שווייגן,
דערלאַנגט ער אַ רעווע: טראַשציאַ אין דיין טאַטן! און נאָכאַמאָל ווידער:
טראַשציאַ אין דיין מאַמען! אַז ס'כאַפּן זיך אויפעט די זון אויף די פליטן,
מען זעט, אַז עס פלייצן אַראָפּ פון די פעלדער די פאַרבן די הייסע,
ווי שטראָמען.

עס שפּרודלט פון פריילינג אַריין אויף דער וועלט און אַליין איז מען
אויך דאָ אינמיטן...
רבונו של עולם! עס טוט זיך דאָ וואָס אויף די פעלדער, וואָס האָט ניט
קיין נאָמען!...

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

אַזוי האָט דער זיידעניו עליו השלום די פּליטן געטריבן קיין פּרייסן,
איז ער פאַרנאַכטלעך אַריין מיט דער בלויער ווילי̇ע אין ניעמאַן אין ווייסן,
האָט מען די שריגעס פאַרגראָבן אין זאַמד און די שווערע שווארציעס
פאַרבונדן,

און פייערן האָבן די פעטערס אויף יעטוועדער פּליט אָנגעצונדן,
שווייגעוודיק-מיד, זאַלבעצווייט ביי א פייער, אַזוי איז מען גרויע געזעסן,
געבראָכן דעם ראַזעווען ברויט און דעם באָרשט פונם טעפּל געגעסן.

ס'איז שטיל אויפן געגנט געוועזן. עס האָבן נאָר בלויע די וועלן געזונגען,
עס האָט נאָר דער פייער זיך הילכיק צעבלעטלט, צעלייגט, ווי אַ
רויטינקער בלימל,

און ס'איז נאָר א פיש ווען ניט ווען פונם וואסער דעם קילן געשפּרונגען,
בלוי איז געווען. און אַ רויטע לבנה, אַ שווערע, איז אַרויס אויפן הימל.

ה

די ווילִיע און דער ניעמאַן...

בעת די לבנה צעשפּריצט זיך אין לאַנד, ווי אַ זילבערנער רעגן,
דאַן הויבט זיך אַ שטייפע געשטאַלט פון אַ ליטווין אַרויס פון דעם ניעמאַן
און ס׳שווימט, ניט געהערט, פון ווילִיע אַ טונקעלע פרוי אים אַנטקעגן,
צעוואָרפן די לאָקן, די נאַסע, מיט לאַנגע און גרינלעכע ברעמען
באַווייזט זיך איר גליטשיקער קערפּער אַרויס פון די כוואַליעס...
עס בויגט זיך אַריבער דער ניעמאַן און נעמט זי אַרומעט,
און טוט איר אַ קוש אין די אויגן די גרינע, וואָס לייכטן פון אומעט,
און נעמט זי אַראָפּ אויפן גרונט אין די בלויע, קריסטאָלענע סאַליעס...

ו

דער פעטער אַברהם פּאַשעט די פערד...

ביינאַכט איז דער פעטער אַברהם געווען אויף דער וואַרסטע,
דאָס פעלצעלע האָט ער געהאַט און די טאָרבע צום עסן,
ביים פייערל גרוי, ווי אַ קאָרטש איז אַברהם געזעסן
און ס׳האָבן געשטאַרטשעט פון אים נאָר די ביינער די האַרטע...
אזוי האָט דער פעטער אברהם די פערד אויף דער לאָנקע געפיטערט,
געפענטעטע האָבן זיי שוואַר אויפן גראָז צוגעשפרונגען,
דער שיין פון לבנה האָט ווייך אויף די שקאַפּעס געציטערט
און ווייט אין פאַרנעפּלטן פעלד האָט דער ביעמאַן געקלונגען...
דאָס טרוקענע פייערל האָט זיך אָן כּחות געלאָשן...
אזוי ווי אין שלאָף איז אברהם באַנומען געזעסן,
אַ בוים אין אַ בוים האָט אין טונקעלער ליכט זיך געגאָסן,
און ס׳האָט זיך געהערט, ווי דאָס גראָז ווערט געצופּט און געפרעסן...
און ס׳האָט זיך געהערט: אויפן הימל עס רירן זיך שטערן,
אַ רויכעלע טוליעט זיי איין, ווי אַ וואַרעמער ניגון;
אַ ציטריקער נעץ האָט פאַרנומען דעם הימל דעם לערן
און ס׳שווימען דאָרט פישעלעך, פינקלען און וויגן זיך וויגן...
עס האָט זיך אברהם, דעם פּנים אַרויף, אויסגעצויגן:
די קאַלטע לבנה גייט אום אין אַ ראָד אין אַ געלער
און זיבעצן שטערנדלעך זיינען געקומען צופליגן,
עס ציטערט איין שטערן אַ גרינער פון אַלעמען העלער...
נאָר פּלוצלינג דאָס שטערנדל האָט זיך געגעבן אַ צאַפּל
א פלי דאַן געטאָן אינם בלויען געוועב פון די שטראַלן
אַזוי ווי אַ פּונק פליט אַרויס פון אַ בלויען שוואַרצאַפּל...
אין מאַכיקן וואַלד איז דער שטערן אַרונטערגעפאַלן.
אברהם האָט עפּעס אַ חלום אַ ווייטן פאַרשטאַנען — — —
דער פינקלענדער בלוי האָט די געגנט די גאַנצע באַשאָטן,
און דאַן מיט אַ זיפץ איז דער פעטער פון דר׳ערד אויפגעשטאַנען
און שטיל צו די וואַרעמע קליאַטשעס אַוועק אינם שאָטן...
ער האָט זיך אזוי ביי די פערד אינדערפינסטער געפּאָרעט,

א האַלז אויף אַ האַלז האָבן אַלע געעטעמט פֿאַרשלאָפֿן,
דאָס ליכט פֿון דער זייט האָט אויף איינעם אַ פֿערד אָנגעטראָפֿן
און ס'האָט זיך פֿון אים נאָר די פֿלייצע געזען אויסגעמאָרעט...
דאָס בינטל פֿון שקאַפּעס איז טונקל צוזאַמענגעגאָסן געוואָרן,
פֿאַרמאַטערט אין שטרויענעםביידל אַריין איז דער פֿעטער,
אַ טאָפּאָל האָט מאַט אינדערפֿינסטער געשיינט מיט די בלעטער,
און ווייט איז פֿאַרגליווערט אין שטראַלן געלעגן דער קאָרן.
שטיל איז אברהם אויף דר'ערד אין דעם ביידל געלעגן,
געחלומט פֿון דערפֿל, געשמייכלט צו זיך און געשוויגן,
אַרויס איז פֿאַמעלעך אין בענקשאַפֿט זיין האַרץ פֿון די ברעגן
און ס'האָט זיך דער פֿעטער גאָר פֿלוצלינג צעטרעלט אין אַ ניגון:
ביסט די שענסטע אין דעם דאָרף, נאַסטאַסיע,
זע,
ס'קוועלט דער גערשטן און געבערדלט איז דער האָבער,
די געמויזעכצן און נעפּל פֿינקלען פֿונם טוי...
הער זיך איין,
הער זיך איין,
אין די וועלדער די יאַדלאָווע גייט איצט אום פֿאַרחלומט
אין לבֿנה־שיין,
דער מאָך־באַוואַקסענער, דער באָרוועסער בעל־דבר...

קום אַרויס אין ברייטן פֿעלד, ווען אַלע פֿויגלען שלאָפֿן
און נאָר די קוואַלן זיינען אויף,
דיין טאַטע ליגט פֿאַרמאַטערט פֿון דער אַרבעט אויפֿן שייער,
ס'וועט וויסן נאָר פֿון דעם די אַלטע ריאַבינע אין הויף
און נאָר דאָס ווינטעלע, וואָס נעכטיקט אין די אייער...

ביסט די שענסטע אין דעם דאָרף, נאַסטאַסיע!

אברהם האָט אויסגעווישט שטיל מיט דעם אַרבל די טרערן...
האָט צוגעהערט טיף, ווי עס שווייגט די פֿאַרחלומטע געגנט:
עס האָט זיך אַ האַרץ מיט אַ האַרץ אינדערפֿינסטער געזעגנט...

ז

די באָבעשי ע"ה איז אויסגעגאַנגען...

אַז די באָבעשי די אַלטיטשקע איז אויסגעגאנגען
האָבן פייגעלעך געזונגען,
ווייל מיט איר צדקה, מיט איר האַרץ דער גוטער
האָט די וועלט געקלונגען.

און אַז מען האָט די באָבעשי אראָפּגעהויבן
האָט אַ יעדערער געשוויגן,
און אָן אַ קרעכץ האָט מען די גוטע אלטיטשקע
אויף ד'רערד געלאָזן ליגן.

עס איז דער זיידעניו אין שטוב אַרומגעגאַנגען —
אַ טויטער שאַרבן,
ווייל ער, דער אַלטיטשקער, ער האָט איר צוגעזאָגט,
אַז ער וועט פריער שטאַרבן.

און אַז מען האָט דעם בר-מינן אראָפּגעפירט אין שטעטל
האָט דער דאָרף געטרויערט:
„ניעמאַ, ניעמאַ יוזש סטאַראָי שליאָמיכע"
און אויך דער פּאָפּ וואסילי האָט באַדויערט...

נאָר אַז דער שמש האָט דאָס מעסערל אַרויסגעצויגן
צו רייסן קריעה,
דאַן האָבן זיך צעשריען, נעבעך, מיינע פעטערס,
ווי די רוצחים פאַר דער תליה.

ח

נאַסטאַסיע...

נאַסטאַסיע האָט שצאַוויע געקליבן ביים זייט פון די סטעזשקעס,
אַ מאָלצייט צו מאכן אַנטאָשען — איר טאַטן דעם אַלטן,
ס'איז רייסן געבענטשט מיט אַ האָריקן שצאַוויע אַ קאַלטן,
מיט יאַדלעס, ווי פעלצן, און ראַבן, ווי די האָלאָוועשקעס...
דעם פאַרטוך אין האַנט גייט נאַסטאַסיע איינגעבויגן,
אַזוי ווי אַ קאַטשקעלע, ווייסט ניט פון שלעכטס און פון זאָרגן,
די פיסלעך באַנעצטע פון טוי און באַרוישט פון פרימאָרגן,
זי האָט פון דעם אָטעם פון ד'רערד פאַר איר חיות געזויגן.
דאַן קומט איר פון וועלדל אַ מענטש מיט אַ כאָמעט אַנטקעגן.
זי האָט אים באַקוקט פון דער ווייט מיט דער האַנט ביי די אויגן:
ער קומט אַזוי פריש, פונקט ער וואָלט אין די וועלדער געלעגן,
פאַרשעמט האָט נאַסטאַסיע זיך ווידער צום שצאַוויע פאַרבויגן.
דאָס קערט זיך אַברהם אַהיים פון דער וואַרטע באַגינען.
„גוט-מאָרגן, נאַסטאַסיע, דיר קעלבעלע שטילע, גוט-מאָרגן!”
זי האָט זיך פאַר בושה אַהינטער די קוסטעס פאַרבאָרגן,
עס וועט זי דער פעטער, דער שווערער נישט קאָנען געפינען.
דאַן האָט זיך אַברהם אַ לאָז אין די קוסטעס געגעבן
געהערט האָט זיך ווייט זיין געלעכטער פון צווישן די בלעטער:
„דו קעלבעלע מיינע, ווו ביסטו, מיין קרוין און מיין לעבן!”
נאַסטאַסיע האָט הינטער די צווייגן געקוואָלן פון פעטער...
„ער איז אַזוי פריש, פונקט ער וואָלט אין די וועלדער געלעגן!”
אַ ברוינער, צעהיצט מיט צעשויבערטע אויגן און לאָקן,
ער האָט זי געפונען אין גראָז האַלב דערפרייט האַלב דערשראָקן,
אַ הינדעלע שרעקט זיך אַזוי אין אַ זוניקן רעגן...
האָט ער זי געטאָן דאַן אַ כאַפּ אין די אָרעמס די ברייטע,
דערלאַנגט איר אַ קוש אין דעם ציטריקן האַלז דעם פאַרברענטן,
זי האָט זיך געגעבן אַ צאַפּל צו אים אַ דערפרייטע
און שטיל צו זיין ברוסט זיך געטוליעט אַלץ נענטער און נענטער...

ט

דער פעטער איצע...

ס'האָט זיך פעטער איצע
אויסגעלערנט שניידעריי,
מאַכט ער אַלטע סערמיעגעס
פונקט, ווי שפּאָגל-ניי,
מאַכט ער אַלטע סערמיעגעס
פונקט, ווי שפּאָגל-ניי...

קומט ער אין אַ דערפל אָן
מיט דער נאָדל-פּאָדים,
הענגט ער אויס אַ וויוועסקע:
„דאָ פאַרריכט מען בגדים",
הענגט ער אויס אַ וויוועסקע:
„דאָ פאַרריכט מען בגדים".

זיצט דער פעטער אויפן טיש
טערקיש, תּמעוואַטע,
טרענט און ניצעוועט און לייגט
אַ לאַטע אויף אַ לאַטע,
טרענט און ניצעוועט און לייגט
אַ לאַטע אויף אַ לאַטע.

אויסגעלאַטעוועט איין דאָרף
גייט ער אין אַ צווייטן,
ביז ער לאָזט אַרויס פון האַנט
דעם געגנט אַ באַנייטן...
ביז ער לאָזט אַרויס פון האַנט
דעם געגנט אַ באַנייטן...

ס'האָט זיך פעטער איצע
אויסגעלערנט שניידעריי,
מאַכט ער אַלטע סערמיעגעס
פונקט, ווי שפּאָגל-ניי,
מאַכט ער אַלטע סערמיעגעס
פונקט, ווי שפּאָגל-ניי...

י

ווינטער ביינאַכט אין דער אַלטיטשקער כאַטע...

איז מען געלעגן ביינאַכט אין דער אַלטיטשקער כאַטע,
גערויכערט די ליולקעס די גרויסע, געברומט און געסאָפּעט,
פאַרמאַטערטע האָבן די פעטערס געקוקט תמעוואַטע,
אין שוויס איז אַ פעטער געזעסן ביים טיש און געכראָפּעט.
אין שטיבל האָט קוים אַ לוטשינע אַ שטילע געברענט...
דערביי האָט דער פעטער רחמיאל די הויזן פאַרשצאָבעט,
אַ שניי האָט געכליאָפּעט אין פֿענצער, אַ ווינט האָט געקלאַפּט
אין די ווענט,
די זאַסלינקע האָט זיך אין אויוון און ווענטל געסקראָבעט...
עס האָט זיך דער זיידע געדרייט אויף דעם אויוון דעם הייסן,
אָן כחות, די העמד אויפגעעפנט, אין אַנגסטן באַשלאָגן,
דער ווינט אויפן פעלד האָט די כוואַליעס אין ניעמאַן געשטויסן,
די אַלטע בהמה אין שטאַל האָט ניט אויפגעהערט קלאָגן.
עס זיינען די פעטערס געלעגן צו צוויי אין די בעכן,
טעמפּ מיט די צורות צום באַלקן געקוקט און געשוויגן — — —
דער זיידעניו האָט זיך געקערט, אָ, דער זיידעניו האָט זיך געבעטן:
„אַברהמציק, מיין קינד, טו אַ זינג אונז אַ טרויריקן ניגון!"

פון הייסן געלעגער אַראָפּ איז אַברהם דער פעטער,
אין חשכניש איז ער געווען, ווי אַ יאָדלע אַ גרויע — — —
האָט ער געגעבן אַ זינג, ווי אַ ווינט אין אָסיעניקע בלעטער,
האָט ער געגעבן אין טונקעלער כאַטע אַ וואָיע
אַזוי ווי עס וואָיעט אַ וואָלף ביידערנאַכט אויף די וועגן,
ווי ס'וואָיעט א וואָלף אויף פאַרשנייטע, באַלויכטענע פליינען — — —
פאַרטייעטע זיינען די פעטערס, ווי קלעצער געלעגן,
ס'האָט פלוצים דער זיידעניו שטיל אָנגעהויבן צו וויינען,
ער האָט זיך געדרייט אויפן אויוון, געקלאַפּט אין די ציגל.
אָ, גאָטעניו העלף, עס איז פינסטער און ביטער...

דעם פעטער אַברהם איז דורך אין די ביינער א ציטער,
עס האָט זיך דער ניגון געגעבן אַ גאָס, ווי אַ שפּיגל,
געגעבן אַ קלונג, ווי אַ וואַסער אין נעפּלען אין בלויע...
אין חשכניש איז ער געווען, ווי אַ דעמב אַ געזונטער,
האָט ער אַ טרייסל געטאָן די טשופּרינע אַרויף און אַרונטער,
(דאָס האָט ער דערזען אינם חלום נאַסטאַסיע די גויע)
ער האָט זיך אַוועקגעשטעלט אויס און געגעבן אַ רייטשע,
אַזוי ווי אַן אָגער, וואָס בענקט נאָך אַ קליאַטשע אַ הייסע,
אַ שפּרונג, און אַ הויב זיך געטאָן מיט די הענט אין די באָקעס,
אַז ס'האָבן פון פרייד זיך צעפינטלט ביי יעדן די אויגן,
און ס'זיינען די שלעכטע געדאַנקען אַזוי ווי סאָראָקעס,
ווי גרויע פון טונקעלער כאַטע צעפלויגן...
איז ער אַרויס אין אַ טענצל, אַ זינג, און אַ זעץ מיט די שטיוול,
אַ ברען אין דער לופט, ווי אַ פלאַם, מיט די הייסע שוואַרצאַפּלען,
אַז ס'האָט זיך דער זיידע דערפילט, ווי ער פליט מיט דעם שטיבל,
ער קריכט ערגעץ הויך, ערגעץ הויך אויף צעבראָכענע שטאַפּלען...

צעטומלט פון ניגון, געליימט איז דער פעטער געבליבן,
אין סקאַווערע האָט שוין געטליעט די לעצטע לוטשינע,
דער זיידעניו האָט זיך צעשמייכלט, די הענט זיך געריבן:
„אַברהמעלע, ווסטע גענומען אַזאַ קול-נגינה?"...

דער בלוי פון פאַרטאָג איז אריין אין דער וואַרעמער כאַטע,
פאַרוויקלט אין שטרוי האָבן ביימער אין גאָרטן געפראָרן...
דער ווינט האָט אין פירהויז געצופּט פון אַ פעלצל די וואַטע,
די אַלטע בהמה אין שטאַל איז אַנטשוויגן געוואָרן.

יא

אנטאָשע שפּילט אויף דער באַנדורע...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַ זינג,
טו א קלינג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי.

ס׳איז געווען דער קרעווער דוכס
ווייס ווי שניי,
ווייס ווי שניי,
האָט ער קינדערלעך אין פּאַלאַץ —
טעכטער צוויי,
טעכטער צוויי,
נאָר ביים דוכס ביי די פערד
האָט געדינט דמידרוק ביזאַדוליאַ
מיטן נאָמען שאַלאַפּיי...

העי, העי,
העי, אנטאשע, טו אַ זינג,
טו אַ קלינג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי.

ס׳איז געקומען וויעסנע-צייט,
ברענגט דער בוים נייע צווייגעלעך,
ברענגט דער שוואַלב דעם שוועלבעלע,

ברענגט די צויג אַהיים די ציגעלעך
און די קו דעם קעלבעלע...
ס'איז געקומען וויעסנע-צייט
פאַר די טעכטערלעך די צווי,
ברענגען זיי אַהיים צום דוכס,
אינם פאַרטוך
צו בייסטרוקעס...
וויי, וויי, וויי — — —

העי, העי,
העי, אנטאשע, טו א זינג,
טו אַ קלינג
אויף דער באַנדורע:
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי,
העי, העי...

כאַפּט דער דוכס זיך צום שווערד
הייסט דער דוכס שפּאַנען פערד,
און פון קרעווע ביז מאַשזיר
און פון זשעטל ביז דאַמיר
יאָגן רייטער און קאַרעטן,
לויפן לאַפּער און שטאַפּעטן — — —
ס'איז אין ערגעץ ניט געווען,
ניט צו זען
דעם רוצח שאַלאַפּיי...

העי, העי,
העי, אנטאשע, טו אַ זינג,
טו אַ קלינג,
אויף דער באַנדורע:

שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אַזוי
העי, העי — — —

אין די וועלדער פון קריוויץ
ווינט דער גזלן שאַלאַפּיי
און דער אַלטער קרעווער דוכס
חייס ווי שניי,
ווייס ווי שניי,
פּאָרט אַליין איבער די פּליינען
אין דעם ריטערלעכן טראַכט
און ער קלינגט מיט די כלי-זין
אין דער נאַכט,
אין דער נאַכט...

העי, העי,
העי, אַנטאָשע, טו אַזינג,
טו אַ קלינג,
אויף דער באַנדורע·
שורע, בורע, מורע, טורע,
אָט אזוי:
העי, העי...

ב״

דער זיידעניו קומט שטאַרבן...

גרוי, ווי אַ טויב, איז פאַרנאַכטלעך דער זיידע געקומען פון פעלד,
צורעכט געמאַכט שטיל דעם געלעגער און אָפּגעזאָגט ווידוי,
אין הארצן צעזעגנט זיך רויקערהייט מיט דער וועלט
און דאַן צוגעשלאָסן, אָן כחות, די אויגן די מידע...
און ס׳זיינען די פעטערס געקומען צוקאָפּנס פון זיידן,
אַראָפּגעלאָזט טיף די באַוואַקסענע קעפּ און געשוויגן,
ס׳האָט עפּעס פאַרשטעמט די הערצער און ניט געלאָזט ריידן,
פאַרשטעמטע הערצער — אַ זיפץ ניט געקאָנט אַרויסקריגן...
פּאַמעלעך האָט דעמאָלט דער זיידע געעפנט די אויגן,
ס׳איז ווארעם אַ שמייכעלע איבערגעגאַנגען זיין פּנים,
ער האָט זיך געזעצט אויפן בעט, קוים זיך איבערגעבויגן,
און אָט־וואָס דער זיידע האָט דעמאָלט גערעדט צו די בנים:
— דו, אָרטשע, מיין בכור, ביסט געווען דער יסוד פון משפּחה!
דער ערשטער אין פעלד און דער לעצטער געזעצט זיך צום טיש...
די ערד האָט זיך וואַרעם צעעפנט פון אונטער דיין סאָכע,
אַזוי ווי די ערד זאָל דיין זאָמען זיין פרוכטבאַר און פרישו...
רחמיאל, ווער קאָן זיך מיט דיר אויף דער לאָנקע פאַרמעסטן!
געווען איז דיין קאָסע אין גראָז, ווי אַ פליישל פון פייער,
דיך קענען די שלענג אין די זומפּן, די פויגלען אין זייערע נעסטן.
די ברכה זאָל רוען ביי דיר אינם שטאַל און אין שייער!
דו, שמוליע, דער טייך־מענטש, ניטאָ אויף דער וועלט אַזאַ גלייכן!
באַשטענדיק דעם בוטש אויף די פּלייצעס, באַשטענדיק אַ נאַסער,
געשמעקט האָט מיט שופּן פון דיר, מיט דעם ריח פון שליים אין די טייכן,
געבענטשט וואָלסטו זיין אויפן לאַנד, און געבענטשט—אויפן וואַסער!...

ס׳איז נאַכט צוגעפאַלן. די רויטינקע שייבלעך פון כאַטע
אין טונקלעניש האָבן געוואָרפן אַ שיין אויף דעם זיידן...

עס האָבן געשטומט מיינע פּעטערס, געשטומט האָט דער טאַטע
און נישט געלאָזט פאַלן אַ וואָרט פון זיין בענטשן און ריידן.
דאַן האָט זיך דער זיידע צעזעגנט... די גלידער צוזאַמענגענומען...
און שטיל און אויף אייביק די אויגן די שטאַרע פאַרשלאָסן
געקוקט האָט דער עולם, געקוקט אויף דעם קערפּער דעם שטומען
און גאָרנישט געזען און קיין איינציקע טרער ניט פאַרגאָסן...
אַ פויגל האָט ערגעץ אין וואַלד אויסגעקלאָגט פאַר דער נאַכט זיינע ליידן,
די לעצטע לוטשינע אין כאַטע האָט קוים נאָך געגליט אין די פונקען,
און ס'זיינען די פּעטערס געשטאַנען צוקאָפּנס פון זיידן,
די שווערע, באַוואַקסענע קעפּ אין די אַקסלען פאַרזונקען...

ל״ו

א

אַ ייד גייט אַרום אויף פּאַרוואָקסענע שליאַכן,
פאַרשיכּורט פון ריחות, פון קרייטעכער־זאַפטן און בלוי —
האָט זיך זיין שטילע נשמה געבאָדן אין טוי;
האָט זי געוואַרט אויף דער הייליקער שעה פון דערוואַכן.

גייט זיך אַ ייד צווישן וועלדער, וואָס לאָזן ניט ריידן,
הערט ער זיך צו ווי דאָס לעבן אין האַרצן גייט אויס;
זעט ער, ווי ס׳שווימט אַ פאַרשטויסענער שם אין גאָטס הויז,
ס׳בלאָנדזשעט אַ רעטעניש אום און זי וויל זיך באַשיידן,

הויבט ער דעם קאָפּ צו די הימלען און פרעגט די מזלות:
וואָס פאַר אַ שם איז פאַרטריבן פון גרויסן אין־סוף?
ענטפערט פאַרחלשט די זילבערנע בתולה פון שלאָף:
— געלויבט איז אַ כשרער ייד, וואָס גייט אָפּריכטן גלות!...

ב

גייט זיך אַ ייד צווישן שטעטלעך, פאַרגעסענע וועגן,
עס שמעקט פון אים הײַ און די פרישקייט פון נעפּלען און רעגן,
כאָטש גרוי איז דער ייד, ס׳איז זיין פנים משונה פאַרוואָקסן,
כאָטש אַלט איז זיין פעלץ, כאָטש ער שווייגט, ווי אַן עלנטער עקשן.
עס שלעפּט זיך אַ מענטשל אַזוי זיך פון אַלדי פאַרומערטע עקן,
אַליין אין דער וועלט שלעפּט זיך אומעט אַ גופל אויף עפּעס אַ שטעקן...

אַ וועוועריקל וויגט זיך אין וואַלד — גייט דער ייד, הערט עס אויף זיך צו וויגן,
אַ פייגעלע זינגט אויף אַ צווייג — גייט ער דורך ווערט עס פּלוצים אַנטשוויגן,
דער בוים בויגט זיך איבער צום בוים, ס׳ווערט אַ צווייג אין אַ צווייג איינגעפלאָכטן
עס טריפט רויטער שיין פון דער זון, וואָס זעט אויס, ווי געשאָכטן...

טיף אין וואַלד שפּילט אַזוי ווי אַ האַרץ: אַ געבעט ווערט אין כחות פאַרגאַנגען,
אַ ווינטעלע ברומט ווי אַ טויב, און ער דאַוונט צום שם אין געזאַנגען,
און צערטלט דעם יידן די אויגן, די קאָלטנס פון באָרד און די פּאָלעס:
געלויבט איז אַ כשרער ייד, וואָס גייט אָפּריכטן גלות!...

ג

ביינאַכט. עס שמעקט מיט מאָך און קראָפּעווע פון געגנט,
די פעלדער האָבן זיך אין ווייטעניש מיט הימלען אָנגעגעגנט,
צונויפגענומען זיך צוויי שטילע עולמות און זיך פאַרשלאָסן...
דער חשך האָט פון ערגעץ פון אַ שוואַרצן קוואַל געגאָסן,
געבלאָנדזשעט האָט דער ייד, געמוטשעט זיך אין שוואַרצן,
און ס׳קוועלט דאָס פינסטערניש... פון נאַכט-קוואַל צי פון האַרצן?

מסתמא זוכט דער ייד אַ ביסל לויטערקייט אין זיינע ליידן,
ס׳פילט זיין האַרץ שוין דאָס געזאַנג פון ליכטנדיקע וועלן,
וואָס פליעסקען זיך אַ הינטער די פאַרבאָרגענע, שטומע שוועלן
פון גן-עדן.

מסתמא קאָן דעם יידנס זינגענדע נשמה ווי צו זיך נישט קומען
און זיין תפילה די געהייליקטע פאַרוועלקט אין אירע בלומען —
גייט ער איבער רייסן, איבער ליטע, איבער פּאַסעקע און פליינען,
און זיין האַרץ וויל עפּעס אויסריידן און וויינען, וויינען, וויינען,
נאָר די צונג געליימט איז צו דעם גומען.

די לבנה טוט אַ פינקל. ווייסע ליכט נעמט שפּרודלען אויפן געגנט,
קילע שטרעקעס, דרעמלענדיקע, ווערן זילבערדיק באַרעגנט.
מרחקים ווערן קלאָר... דאָרט שלאָפן בערג פאַרטייעטע אין שווייגן,
אין מיטן פעלד רוט צווישן כוואָשטשעס גאָר אַן אַלטער ברונען —
צוויי דעמבעס האַלטן איבער אים פאַרבראָכן די משונהדיקע צווייגן,
עס ווערט אַ געלבלעכער געוועב אויף טויזנט מיילן אויסגעשפּונען.
עס העלט אַרום. און ס׳איז דעם ייד ביט קלאָר, ווו ווערט עס העלער,
ווו רוט דער ברונען און די אַלטע אויסגעקרימטעביימער —
צי אויפן אומעטיקן געגנט, אָדער טיף אין דעם נשמה-קעלער...
ס׳דאַכט אים, קוקנדיק אין ברונען, ער איז עס דער שומר
פון אַלטער פּראַכט, וואָס דאַרף געלייטערט ווערן,
פון גרויסער פרייד, וואָס דאַרף זיך דורכרייסן פון טרערן,
וואָס דאַרף פון טיפענישן אויפלייכטן און קוועלן, קוועלן...

פלוצים ס׳בידנע גופל אויפהויבן צו אַלדי שטראַלנדיקסטע העלן,
און טראָגן זיך אַ גרינג באַשעפעניש און ווייל עס זינגט זיך — זינגען...

ער זעט אין ברונען ריזלען שטילערהייט די וואַסער-רינגען,
דאָרט זיצן שווייגעוודיק די שאָטנס פון די דעמבעס... פלוצים ווערן זיי צערונען...

עס עפנט זיך דער גרונט, אַן אויג טוט זיך אַ וויַז, אַ ווילדע וויַע...
און ס׳ברומט אַרויס אַ שווערע שטים פון גרונט פון ברונען:
— הער, ווער ביסטו, בריאה?

עס שטייט דער ייד ערשטוינט און ווייס ניט וואָס צו זאָגן,
עס האָט אים אין אַ קאַלטער וויסטעניש דער פיין פאַרטראָגן,
ביי אַ ברונען אינדערפינסטער, צווישן דעמבעס לאָמע,
קוועלט עס פון זיין האַרץ אַרויס דאָס שלעכטס מסתמא,
ווי דאָס פוילעניש פון וווּנד ריַנט אויס, ווען ס׳נעמט זיך היילן,
ווי ס׳פאַרוועלקט דער קנאָספּ, ווען ס׳נעמט די פרוכט זיך שיילן...

עס הערט און הערט דער ייד, אַז ס׳קלאָגט אין אים פאַרבאָרגן:
אַז ס׳וויגט זיך זיין נשמה צווישן נאַכט-פיין און פרי-מאָרגן:
זי זוכט וואָס טאַפּנדיק, געפינט, נאָר באַלד ווערט עס אַנטרונען,
עס האָט זיין זעלע אין איר ווייטאָק זיך אַליין געריסן קריעה
און די טיפע שטים רעדט אַלץ מיט שרעק פון ברונען:
הער, ווער ביסטו, בריאה?

דער ייד:

איך בין שמואל-איצע קוימענקערער,
אַן אביון אַ פאַרהונגערטער פון רייסן,
איך האָב געליטן שטומערהייט און כ׳קאָן ניט מערער,
און כ׳קאָן ניט מערער לעבן אויף צופלייסן.

איך בין אויף וויסטע בוידימער געקראָכן
און קוימענס לאַנגע, פינסטערע געקערט,
איך האָב אויף קאַלטע דעכער אָפּגעלעבט די וואָכן,
און נאָר שבתים אָפּגעריכט אויף ד׳רערד.

איך בין שבתים נאָר געגאַנגען אויף דער ערד,
אויף גרויע גאַסן, שלאָפעדיקע, צווישן קראָמען,
אויף שטילע מערק שפּאַצירנדיק האָב איך דערהערט
די שטים פון טיפע ברונימער און תהומען.
אָ, גאָט פון ברונימער, פון פינסטערניש און תהומען!

פון טויזנט קוימענס האָב איך אַש אַרויסגענומען,
פאַרוואָס קאָן איך ניט אויסשעפּן דעם פּיין, וואָס האָט קיין נאָמען,
פאַרוואָס קאָן איך דעם אַש פון האַרצן ניט אַרויסבאַקומען.

איך ווייס, איך בין געקומען פון געהיימע ברעגן,
זוו ס'גיסט זיך ליכט פון שיינענדיקע פיטער-פעסער,
ווו שרפים זינגען, שוועבן אויף דעם צדיקס וועגן,
איך בין אויף דר'ערד דאָס ליכט פון ספירה כתר.

איך בין אויף דר'ערד אַ טראָפּן ליכט פון ספירה כתר,
אַדורך די גלידער די פאַרחלשטע און לאָמע
טוט וועז אַ צוק אַ פלאַם, ווי פון אַ שאַרפן מעסער —
מיין אַש-פאַרצויגענע פאַרמאַטערטע נשמה.

פאַרוואָס פעלט אויס צומאָל אַ ביסל אָטעם אויף דער וועלט?
עס טוט ווען אומגעריכט אין האַרץ אַ טעמפּער ברען,
און ס'דאַכט: אָט רייסט זיך אויף אַ קוואַל, עס שטראַלט, עס העלט,
נאָר פלוצלינג נעמט אַלץ ווידער וועלקן, ווי געווען.

איך בין אַ ייד שמואל-איצע קוימענקערער,
ליג איך טיף אין קוימען פון דער וועלט און כ'שריי,
איך האָב געליטן שטומערהייט און כ'קאָן ניט מערער,
כאָטש ליידן וועל איך ווייטער סיי ווי סיי...

אַנטשוויגן געוואָרן. זיין האַרץ האָט גענומען אין העלקייט זיך באָדן,
אַזוי ווי אַ כמאַרע, וואָס האָט פון זיך רעגנס און פלאַם אויסגעלאָדן.
ס'דאַכט ר' שמואל-איצען: זיין לעבן איז ליכטנדיק-גרינגער געוואָרן,

אַזוי ווי דער שלאַנג, וואָס האָט פּלוצלינג איר פעל־הויט די אַלטע, פֿאַרלאָרן,
כאָטש פינסטערער קרעכטשעט די נאַכט, לייכטן העל זיינע אויגן די מילדע
ביינאַכט, ווי דער גלי־וואָרם לייכט אין די טונקעלע וועלדער די ווילדע...
ס'פֿאַרשווינדן פון האַרץ די געפילן פֿאַרקוילטע פון פייער און צאָרן,
ווי ראָבן פֿאַרשווינדן פון בוים, וואָס איז איבערגעבראָכן געוואָרן.
עס לייכט אים זיין אָרעמער קערפּער, וואָס איז אים אי מיאוס אי טייער
אַזוי ווי דער קאָרטש דער צעפוילטער לייכט בלוי מיט זיין פֿאָספֿאָריש פייער...

עס שטייט ר' שמואל־איצע באַגליקט און ער שמייכלט אַזוי זיך,
ער קוקט אינם ברונען און מורמלט: אָט גיי איך, אָט גיי איך,
אָט ווער איך דערהויבן און אויסגעלייזט ווער איך פון וואָגלען,
אָט צופֿאַלן וועל איך צום שיין אין די אוראַלטע לאָגלען
און זויפֿן דאָס גליק און מיט שפּראָדלענדער פרייד זיך פֿאַרכלינען,
אָט גייט ר' שמואל־איצע! אָט גיי איך א לויטערן מלבוש געפֿינען.
פֿאַר אָרעמע מענטשן אַ וואַרעמע קליידונג צום לעבן,
פֿאַר זיך און פֿאַר אַלעמען אָטעם אַ ביסל און פליגלען צום שוועבן, —
זאָל זיין ס'איז אונז שלעכט אויף דער ערד וועט מען לאָזן זיך פליען
און אויב ס'איז אונז וועלקן באַשערט וועט אונז טרייסטן דער שם פון אויפבליען...

אַזוי האָט שמואל־איצע געפילט און געמורמלט פון גליק,
כאָטש גרוי איז געוועזן זיין שעפּסענער פעלץ און זיין באָרד און געניק,
אַזוי האָט שמואל־איצע פון רייסן צום ברונען צום אַלטן גערעדט,
באַגאָסן פון חשק, וואָס האָט זיך אַרום און אַרום אויסגעבעט...
באָר פּלוצלינג דערשפּירט ער, אַז עמעצער קריכט פונם ברונען,
ווייזט אויס מען האָט ד אָ ר ט ן שמואל־איצען די שעה נישט פֿאַרגינען:
אַ מענטשישער קאָפּ האט פון ברונען זיך איבערגעבויגן,
געשוואָלן, פֿאַרוואַקסן מיט מאָך, מיט פֿאַרשלומפּערטע אויגן,

אַריבערגעוואָרפן די הענט און פון זיי האָט גערונען
דאָס פּוילעניש טיף פון דער ערד און די בלאָטע בין ברונען,
אַרום האָט אַ רויך זיך געקייקלט, געפּאַריעט אזוי ווי אַ נעבל,
און ס'האָט ר' שמואל-איצע דעם ריח דערשמעקט פון צעגאָסענעם שוועבל...

עס איז אים אַן אימה באַפאַלן ניט איבערצוטראָגן,
ער האָט זיך געקאָרטשעט אויף דר'ערד און די וואָרצלען געריסן,
אַ זיפץ ניט געטאָן, נאָר דאָס לייב פון יסורים צעריסן
און שטום האָט זיין מאַנסבילשע האַרץ אָנגעהויבן צו קלאָגן.

דערשראָקן באַקוקט ער די בריאה, וואָס הענגט אויפן ברונען:
דאָס איז ער — דערזעט ער — דער אייגענער אומגליק, וואָס האָט זיך
געפונען.
ווי ס'וואָלט זיך אים פלוצלינג באַוויזן פון לעבן אַ ווייטערער שטאפל,
ער גורט אָן מיט פיין זיינע לענדן און פלוצלינג דערלאַנגט ער אַ צאַפּל,
ווי ס'וואָלט זיך אַ טויער געעפנט צו עולמות אומגעריכט-נייע:
— ווער ביסטו, אין האַרצן פאַרוואַקסענע חיה?

— סמאל, איך דער שם פון פיין.

די צוועלף מזלות האָבן מילד געגאָסן שיין,
עס האָט דער זילבערנער אַרי אַראָפּגעקוקט מיט קאַלטע אויגן.
און ס'האָבן שטערן ווי די פייגעלעך געשטויגן און געפלויגן...
שמואל-איצע האָט פון מויל אַרויסגעבראַכט דעם שם פון בראָך:
פון דער נשמה איז אים גרינג אַראָפּ אַ זלידנע יאָך,
און פון זיין האַרץ האָט הייס אַ טראָפּן בלוט אַרויסגערונען
און קאָכנדיק אַריינגעטריפט אין ברונען.

סמאל:

איך בין דער שלעכטער שם, וואָס בלאָנדזשעט שוין פון כמה יאָרן,
פון אַלע עולמות פאַרטריבן בין איך בלינד און גרוי געוואָרן,

איך ליג אין בלאָטעס, אין די ברונימער, אין פייכטע הייל̃ן
מיט אַן אייטערדיקן, בייזן האַרץ, וואָס קאָן זיך ניט פאַרהיילן.

פאַרשטויסן איז סמאל, אלט, באַוואַקסן און פאַרברענט,
איך בין דער עלנטער בעל־שליטה אויף די גרונטן,
וואָס נישטערט אין דער פינסטערניש און גראַבט זיך מיט די הענט
צו די יסודות פון דער ערד, די סלופּעס און די שפּונטן...

עס קוועלט פון לויטערן אין־סוף אין אַלע הערצער פּראַכט
און ס'נידערט הייליקייט אויף דר'ערד פון ביין און פערציק רערן,
באַהאַלטן אין די ברונימער, אַליין, מיט פולע וואַסערן פאַרמאַכט,
כ'וועל פאָרט דערגראָבן זיך צום קוואַל פון טרערן.

כ'האָב אַמאָל אַ שפּונט דערטאַפּט שוין בלינדערהייט,
מיט לעצטע כחות, מיט די ציינער האָב איך אים געביסן,
נאָר ס'האָט אַ שטילער ל"ו דערמאַנט דעם אָ"ס מיט פרייד,
און, ווי אַ שטיין, האָט מיך פון גרונט אַרויסגעריסן.

די ל"ו פון רייסן, זשאַמיט, פון דער ליטע
פאַרשאָלטן זאָלן ווערן פון סמאלס נאָמען; —
איך בין אַן אומגליקלעכער שם, וואָס דאָרשט נאָך שליטה,
און כ'מוז זיך וואַלגערן פאַרבלאָטיקט אין די תהומען.

שמואל־איצע:

דו ביסט דער אומגליקלעכער שם פון כמה יאָרן?
פון כמה יאָרן בלאָנדזשען מיר, ווי דו!
אָ, כאָטש מיר שטאַרבן אָפּט און ווערן ניי געבאָרן,
נאָר אַלע זיינען מיר דאָס אויג, וואָס זעט אַלץ צו.
עס האָט אין־סוף אונז אויף דער ערד פאַרזייט,
מיר זויגן פון זיין האַרץ און טראָפּנס פון זיין שיין —
מיר האָבן אויף דער ערד געזונגען שטילערהייט,

פון דיין, סמאלס, בלוט, פון פינסטערניש און פיין...
איצט זיינען מיר אַ מענגע בייזע שלאַנגען,
מיט אַ נשמה אויסגעמישט פון גאל און פראַכט,
אַ האַלבע איז זי רויק, אַ האַלבע רוט זי אין געזאַנגען,
און אויף משקלת וואַקלט זי זיך טאָג, ווי נאַכט.

נאָר כ'ווייס פון איינע אַזאַ... מען ווערט גרעסער פאַר זיך...
און יעמאָלט גאָר איבעריק ווערן די מענטשישע רייד,
עס וואַרפט די נשמה אַראָפּ איר פאַרעלטערטע קלייד,
און פלוצים דערפילט מען: עס לעבט די נשמה צו גיך...
מען מיינט, זי פאַרצערט דאָס דאָס לעבן פון צענדליקער מענטשן,
וואָס גייען אַרום אויף דער ערד, נאָר זיי גרייטן זיך שטאַרבן,
ס'צעזינגט זיך דאָס האַרץ, הויבט אָן הייליק צו דאַווענען און בענטשן
דעם אין-סוף פון שקיעות און זריחות אין אַלערליי פאַרבן...
עס קוועלט אַ געזאַנג פון דיביימער, פון שטיינער און חיות,
פאַמעלעך, ווי דער פּאָמפּעדיקל פון עפּעס אַן אוראַלטן זייגער,
און איטלעכער מורמלט צים שם פון דער וועלט אויף זיין אייגענעם שטייגער:
דער שטיין זינגט מיט בושה, די וואַסערן שפּרינגען אין קאַלטע העויות;
דאָס פייגעלע בעט אויף אַ וויינענדיק-ביטערן קול,
און די וועלדער צערעווען זיך טיף, אַזוי טיף — — —
מיט אַמאָל —
עס לאָזט זיך דאָס לעבן אַוועק צו אַ הייליקן ברעג,
אין א גליקלעכן וועג, אין אַ פרייעלכן וועג אין אַ העלן — — —
סמאל, גיי מיט, שווים מיט אונז, מיט דעם הייליקן שטראָם
צו די אייביקע שוועלן.

ס מ א ל:

עס וועט דער ס"ם ניט בעטן רחמיםביים אין-סוף!
ווען איר וועט לאָזן זיך צו אים, ווי בידנע שאָף
און איר וועט אויסשטרעקן די הענט צום קאַלטן שוועל,
וועל איך זיך אויפקאָרטשען פון פיין אין מיין צעפּוּלטער בעל,

ווי ס׳קאָרטשעט זיך צונויף ביינאַכט אַן אַלטער הונט,
וואָס איז פארגאַווערט, אַלט און האָט שוין נישט קיין ציין,
איך ווער זיך איינשצעמען מיט גאָר דער ביטערקייט צום גרונט
און כ׳ווער אין חשכניש באַקלאָגן זיך אַליין...

סמאל איז אַליין אין-סוף אין זיינע אינגעווייט!
גאָר אַ פאַרמשפּטער פאַרשלאָסן אויף מיין קייט
קאָן איך קוים אויפהויבן דעם קאָפּ פון תהום...
פאַרשאָלטן זאָל ער זיין דער קדושה-שטראָם,
פאַרשאָלטן זאָלן ווערן קינד און קייט
פון חיות, מענטשן, פעלד און וואַלד,
וואָס בעטלען, ווי אביונים שטילערהייט
און נעמען ניט די עולמות מיט געוואַלט.

ד

אויפן הימל איז דער מאָרגנשטערן, ווי אַ הירש אַרויסגעגאַנגען;
ווי אַ הירש, וואָס בלישטשעט אויף דעם בלויען מענטעלע פון ספר תּורה,
די מזלות זיינען כּתות־ווייז אַוועק און פונקט ווי לעמפּלעך פון דער הייליקער מנורה
האָבן יונגע שטערן אָפּגעריכט פון שחרית די געזאַנגען.

ר׳ שמואל־איצע האָט די אויגן אָפּגעווענדט צום מאָרגנשטערן — — —
פּלוצים האָט אַ שטילע הייליקייט אַרויסגעשיינט פון אַלעס,
ר׳ שמואל איצע האָט באַשיינפּערלעך דערפילט דעם כּח פון התגלות
און ס׳האָט זיין האַרץ געעפנט זיך — אַ קוואַל פון טרערן.

אַן איינגעביסענער פון שלאַנג, אַ גרויער, האָט זיין האַרץ געצאַפּלט זיך אין קלעם,
האָט זיין נשמה ווי אַ פייער ברענענדיק געפילט קדוש השם
און האָט געשעפּטשעט פון התלהבות און גרויס־גלויבן:

— אָט איז זי געקומען די שעה, ווען איך ווער שוין דערהויבן!
די רויטע פּרוכתן נעמען פאַרהענגען דעם פּליין,
און עס איז שוין מיין פּעלץ פון דער ראַזעווער פּראַכט אזוי שיין,
עס נידערט פּאַמעלעך דער גאָלדענער כּתר אַראָפּ
אויף מיין קאָפּ...
אָט בין איך אַ מלך אַן אַלטער, וואָס בלאָנדזשעט באַגינען אַליין
און עס שלעפּט זיך אויף דר׳ערד זיין צעוואָרפענע, פּורפּורנע קלייד
און עס לייכט אים אַרויס פון די אויגן די הייליקע פרייד.

ס׳איז איצטער שמואל־איצע אַזוי ווי אַ טירקל־טויב גרינג,
ווי אַ פויגל, וואָס פליט פון זיין שטייג,
אַז איך שפּיר ניט דעם לייב, וואָס איך זינג
צו דער פרייד, וועלכע קוועלט פון אין־סוף...
ס׳איז צו לויטער ביים ליכטיקן שוועל,

אַז דאָס האַרץ ווערט פאַרוויגט אין א שלאָף...
ס׳איז דער שיין פון תפארת אַראָפּ אויף מיין זעל;
דער אור גנוז, וואָס רינט ווי דער טוי
אויף די האָר פון מיין באָרד און מיין קאָפּ...
אָ, עס נידערט פאַמעלעך דער גאָלדענער כתר אַראָפּ!...

אַ וואָלקן בין איך און כ׳גיי זיך אָנטרינקען צום גרויסן ים!
אָט שטיי איך אַ שטילער, אַליין לעם דעם רויקן ים,
פון טיפעניש לייכטן די לויטערע כוואַליעס
און גייען, ווי לעמלעך אַ לאַם אויף אַ לאַם.
עס בויען זיך אויסעט קריסטאָלענע סאַליעס
און ווערן צעגאַנגען אויף יעטוועדער קאַם,
אָט עפנען זיך גרונטן און ס׳עפנען זיך היילן
און ס׳שווימט דער לויתן אַרויס אויפן ים;
עס ברענען די שופן ווי טליענדע קוילן,
ער שווימט אויפן וואַסער — אַ הייליקער פלאַם.
אָט עפנען זיך טירן פאַר שטילע פמליאָס,
וואָס פליען אַרויס אויף דעם שיינענדן ים,
עס זינגען מיר כוואַליעס און ס׳טראָגן מיך כוואַליעס
אַריבער דעם גרינגן פארבאָטענעם צאַם.

די גאָלדענע קרוין רוט שוין שווער אויף מיין גרייז־גרויען קאָפּ,
אָט הי נגיז אויפן הימל די קלאָרע געלייטערטע וואָג!
עס נידערט פון בלויעכץ פאַמעלעך די אַלטע מרכבה אַראָפּ,
אַרום אירע ווענטלעך — פאַרגליווערטע פייערן ווייסע —
איז פונקט ווי מיט פאַסיקלעך נאכט אויף דער ריינער מגילה פון טאָג
מיט פייער מיט שוואַרצן באַשריבן בכתב של חרטומים...
עס נידערט דער כבוד פון א״ס און עס פינקלען אַרום אים
מלאכימלעך גוטע,
ווי טייבעלעך שטילע,
אופנים באַרוטע,
און כרובימלעך העלע,

און זעלע מיט זעלע
און תפילה מיט תפילה,
ווי שיינענדע שאָטנס,
וואָס זינגען און שוועבן,
און שפרייטן די פליגלען
פונקט קוים וואָס זיי לעבן...

עס נידערט דער כבוד פון א"ס אויף די טאָלן און היגלען,
מלאכימלעך גיסן אויס עמערלעך טוי,
אראלימלעך גיסן אויס עמערלעך ראָז
און כרובימלעך גיסן אויס עמערלעך בלוי
אויף דעם פרישינקן פליין,
אויף דעם גרינינקן גראָז.

אָט בין איך אַ מלך אַן אַלטער, וואָס בלאָנדזשעט באַגינען אַליין...
עס טשוכעט קוים
דער באַגין אויף דער ערד,
און דער בוים וועקט דעם בוים,
קוים מען זעט, קוים מען הערט..
ניט געזאַמט, ניט געווערט,
ווי אויף פליגעלעך העל,
קוים מען זעט, קוים מען הערט,
פליט אַ הייליקע זעל,
און מלאכימלעך קליין
ביי דעם אייביקן שוועל
שיקן אָפּעט די זעל:
ר' שמואל-איצע איז הייליק ווי אין-סוף אַליין!

ה.

די זריחה האָט זיך אויסגעלייגט אויף קרייטעכצער און גרינע זאַנגען.
אַ וועסנע-טאָג א גוטער איז פון פינסטערניש אַרויסגעגאַנגען,
ווי ס׳גייט אַ חתן פון דער חופּה פריילעך און געלאַסן...
ר׳ שמואל-איצע האָט זיין פּנים ביי אַ קרעניצע אַרומגעוואַשן,
מיט דער טאָרבע אויפן האַנט, דאָס ווינטערדיקע היטל ביז די אויגן
האָט ער זיך צו אַ ישוב צו אַ נאָענטן געצויגן.

ער איז אַריין אין וואַלד, האָט אים אַ ליבלעכקייט אַרומגענומען;
עס האָבן זיך געשושקעט גרעזעלעך מיט שלאָפעדיקע בלומען,
ווי ס׳שושקען זיך באַגינען יונגע כרובימלעך אין הימל,
און ר׳ שמואל-איצע האָט נעהערט, און ר׳ שמואל-איצע האָט פאַרשטאַנען;
עס האָט אַ בלימעלע געפרעגט: פון וואַנען גייט אַ ייד, פון וואַנען?...
אַן אַלטע יאָדלע האָט אַ קער געטאָן אַ צווייג צום בלימל:
ר׳ שמואל-איצע לאַמעדוואָוניק גייט, וואָס איז שוין גלות אָפּגעקומען...

אינהאַלט:

לידער	5
איך בין אַ בחור אַ הולטאַי	7
אַ לבנה-נאַכט	8
אין אַ יאַדלאָוון וואַלד	9
די הייל	10
אייביק, אייביק	12
הענגט אַרויס די שוואַרצע פאָנען	13
שטומקייט	14
אַ ליד צו רוסלאַנד	15
אין שיינק	16
אַ באַל	18
געשרייען	20
דערקענטעניש	21
עס טרעפט	22
דאָס ציגעלע	23
האָסטו ברויט	24
פאָעמען	25
רייסן	27
ליין	48